

NATIONALE HERDENKING NATIONALE VIERING

De eerste nationale dodenherdenking in 1946

foto: NIOD

4 en 5 mei

doelgroepen
doelstellingen
vakken
kerndoelen

NATIONALE HERDENKING OP 4 MEI EN NATIONALE VIERING OP 5 MEI

Elk jaar herdenken we op 4 mei de gevallen van de Tweede Wereldoorlog en vieren we op 5 mei de bevrijding. Er zijn steeds minder mensen in Nederland die de oorlog hebben meegemaakt. Voor leerlingen op de basisschool is de Tweede Wereldoorlog iets uit de tijd van hun oma en opa. In deze lesbrief staat de vragen centraal wat de Tweede Wereldoorlog voor jongeren van nu nog betekent en hoe zij staan tegenover het jaarlijkse fenomeen van herdenken op 4 mei en vieren op 5 mei?

Doelgroep

Leerlingen van de groepen 7 en 8 van het basisonderwijs (10-12 jaar)

Doelstellingen

- De leerling kent de betekenis van de herdenking van 4 mei en viering van 5 mei
- De leerling kan zich een mening vormen over het nut en de aard van herdenkingen

Vakken en kerndoelen

Geschiedenis

Domein E: historische gebeurtenissen, verschijnselen, ontwikkelingen en personen

14 Leerlingen kennen in grote lijnen de belangrijke hedendaagse en historische gebeurtenissen, verschijnselen, ontwikkelingen en personen in de geschiedenis:

- De crisisjaren in Nederland en de Tweede Wereldoorlog

Dank

Wij danken het NIOD (Nederlands Instituut voor OorlogsDocumentatie), Het Nationaal Comité 4 en 5 Mei, het Gemeentearchief Nijmegen en Adopteer een Monument/Stichting Februari '41 voor het ter beschikking stellen van enkele foto's.

W

werkbladen

NATIONALE HERDENKING
NATIONALE VIERING

Moet we blijven herdenken?

Elk jaar op 4 mei is het eventjes rustig op straat. Precies om acht uur 's avonds is er twee minuten stilte.

We herdenken dan de mensen die in de Tweede Wereldoorlog zijn omgekomen. Herdenken betekent: er opnieuw aan denken. De mensen van wie familieleden en vrienden in de Tweede Wereldoorlog zijn omgekomen, denken even aan hen terug. Op de nationale Dodenherdenking legt Koningin Beatrix elk jaar een krans bij het Nationaal Monument op de Dam in Amsterdam.

Kinderen leggen een krans op 4 mei

1. Vind je dat jij op 4 mei om acht uur 's avonds ook twee minuten stil moet zijn? Waarom wel/niet?

Vrij!

Op 5 mei heb je vrij. Dan is het een nationale feestdag. De datum 5 mei is niet toevallig. Op 5 mei 1945 geven de Duitsers zich over. In hotel De Wereld in Wageningen ondertekenen ze de overgave-papieren, in aanwezigheid van onder meer prins Bernhard. Sindsdien vieren we elk jaar op 5 mei de bevrijding van heel Nederland. In elke provincie is er op 5 mei een bevrijdingsfestival. En in elke stad of dorp zijn er feesten voor de eigen bevolking.

Hoelang gaan we nog door?

Enkele mensen zeggen in 1995: 'We hebben nu 50 jaar lang de Tweede Wereldoorlog herdacht. Er zijn steeds minder mensen die de oorlog zelf nog hebben meegemaakt. Laten we na 50 jaar er maar een punt achter zetten.' De heren van het satirische televisieprogramma Jiskefet spelen hierop in. In hun laatste uitzending van 1995 zingen ze:

"Vergeven en vergeten,
want het duurt tenslotte nu al vijftig jaar
We moeten er niet langer over zeuren.
Afgelopen, zand erover, klaar."

Popmuziek op een van de jaarlijkse bevrijdingsfestivals

2. Ben je het met de heren van Jiskefet eens? Moeten we nu maar eens ophouden met herdenken? Heeft het lang genoeg geduurd?

Moeten we nog steeds blijven herdenken?	ja	nee
Mijn mening		
De mening van de hele klas		

Anderen zeggen: 'We moeten doorgaan met herdenken zolang als er mensen zijn die de Tweede Wereldoorlog hebben meegemaakt. Daarna kunnen we stoppen.'

3. Wat vind je? Kunnen we stoppen met herdenken als er geen mensen meer zijn die de oorlog hebben meegemaakt?

Stoppen met herdenken als er geen mensen meer zijn die de oorlog hebben meegemaakt?	Mee eens	Mee oneens
Mijn mening		
De mening van de hele klas		

Tot 1961 is de 4 mei-herdenking alleen bedoeld ter nagedachtenis aan slachtoffers uit de Tweede Wereldoorlog. Vanaf 1961 herdenken we op 4 mei ook slachtoffers van oorlog en geweld van na 1945. Zo'n verandering is er ook met het feest op 5 mei gaande. Onderzocht is of op 5 mei de nadruk op bevrijding van de Duitsers in de Tweede Wereldoorlog moet liggen of dat we de nadruk op vrijheid in het algemeen moeten leggen.

*Het allereerste bevrijdingsfeest in Nijmegen in 1945
Foto: Gemeentearchief Nijmegen*

4. Wat vind je? Moet 5 mei in het teken staan van vrijheid algemeen of van bevrijding van de Duitsers in de Tweede Wereldoorlog?

5 mei moet het meest staan in het teken van:	vrijheid algemeen	bevrijding van de Duitsers in de Tweede Wereldoorlog
Mijn mening		
De mening van de hele klas		

Wat denkt de Nederlandse bevolking over de vragen die jij en jouw klas op de vorige pagina beantwoord hebben? Het merendeel van de Nederlanders vindt dat we moeten blijven herdenken. Maar of we moeten blijven herdenken als er geen mensen meer zijn die zelf de Tweede Wereldoorlog nog hebben meegemaakt, is niet onderzocht. Wel is aan enkele mensen naar hun mening hierover gevraagd:

"Als Dodenherdenking en Bevrijdingsdag worden afgeschaft, zullen veel mensen er nooit meer aan denken."

Karin Vos, 16 jaar

"Ze mogen die herdenking absoluut niet afschaffen. Mensen die dat roepen, realiseren zich waarschijnlijk niet dat ze hun vrijheid te danken hebben aan de mensen die toen hun leven gaven."

Frank Verhoeven, 26 jaar

"Alleen al om mensen bewust te maken van de vrijheid die ze hebben, moet Bevrijdingsdag gevierd worden. Het is al vijftig jaar geleden, maar de wonden zijn nog niet genezen. Daar gaat het ook niet om. Het belangrijkste is dat Nederland stil blijft staan bij een zwart gat in de geschiedenis. Een gat dat net gedicht is, maar ook zomaar weer kan opengaan."

Mevrouw Hermans, 86 jaar

Op de vraag of op 5 mei de nadruk moet liggen op bevrijding van de Duitsers in de Tweede Wereldoorlog of op vrijheid in het algemeen, vinden de Nederlanders:

Nadruk op 5 mei op:	vrijheid algemeen	bevrijding van de Duitsers in de Tweede Wereldoorlog	geen mening
iedereen	53%	42%	5%
jonger dan 34 jaar	61%	33%	6%
tussen 34-54 jaar	55%	42%	3%
55 jaar en ouder	40%	55%	5%

Het merendeel van de Nederlanders vindt dat op 5 mei vrijheid algemeen centraal moet staan, vooral de 'jongeren' (= mensen onder de 34 jaar). De ouderen (= mensen boven de 55 jaar) vinden dat bevrijding van de Duitsers in de Tweede Wereldoorlog de nadruk moet houden.

- 5a. Kun je het verschil tussen jongeren en ouderen verklaren?
- 5b. Vergelijk dit schema met het laatste schema op de vorige pagina. Hoe denkt jouw klas erover in vergelijking met de 'jongeren'?

Het Joods gedenkteken in Nijmegen

Moet we blijven herdenken?

U kunt beste de kopieën van de werkbladen niet allemaal tegelijk kunt uitdelen. Geef leerlingen de eerste twee werkbladen en peil hun mening en de mening van de hele klas alvorens het volgende twee werkblad uit te delen, waar de mening van de Nederlandse bevolking steekproefsgewijs is gevraagd.

Vooraf: u kunt de leerlingen vooraf, voordat u de werkbladen uitdeelt, vragen naar de betekenis van 4 en 5 mei.

In de opdrachten wordt gevraagd naar de mening van de leerlingen en van de hele klas. Laat leerlingen eerst voor zichzelf invullen wat ze vinden. Maak op het bord een overzicht van de mening van de hele klas in aantallen 'voor' en 'tegen'. Laat enkele leerlingen hun keuze toelichten met argumenten. Bediscussieer met de hele klas de uitkomsten.

- 5a. Het verschil tussen 'jongeren' en 'ouderen' zal hoogstwaarschijnlijk voortkomen uit het feit dat de ene groep de oorlog niet zelf heeft meegemaakt en de andere wel.
- 5b. 'Jongeren' (onder de 34) in de peiling is wat anders dan 'jongeren' (10-12 jaar) in de klas. Welke verschillen zijn er tussen deze groepen 'jongeren'.

Meer informatie op internet:

<http://www.rnw.nl/kids/Nederland/Geschiedenis/4-5mei/algemeen.html>
Het hoe en waarom van 4 en 5 mei

<http://www.4en5mei.nl>
Alles over de nationale, provinciale en lokale herdenkingen en vieringen, incl. de bevrijdingsfestivals

<http://www.4en5meiwageningen.nl>
4 en 5 Mei in Wageningen

http://www.kampamersfoort.nl/moment_mei_2002.htm
4 en 5 Mei afgelopen jaar in Kamp Amersfoort

<http://www.rnw.nl/special/nl/html/dodenherdenking010504.html>
Enkele persoonlijke verhalen, zowel op schrift als in geluid